

Sygn. akt V KK 580/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Agnieszka Murzynowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie A. W.

obwinionego z art. 43(1) ust. 1 ustawy z 26 października 1982r. o wychowaniu w
trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 16 stycznia 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W.
z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt VII W [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i uniewinnia obwinionego
od zarzucanego mu czynu, a kosztami postępowania w
sprawie o wykroczenie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

A.W. został obwiniony o to, że: *„w dniu 21 kwietnia 2018 roku około godziny 14:55 w miejscowości K. na ul. R. [...], siedząc na ławce spożywał napój alkoholowy w postaci piwa w puszcze marki P.”*, tj. o czyn określony w art. 43¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. 2019, poz. 2277).

Wyrokiem nakazowym Sąd Rejonowy w W., w sprawie sygn. akt VII W [...], uznał obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w części wstępnej wyroku, tj. wykroczenia z art. 43 (1) ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę jednego miesiąca ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin. Ponadto, zwolnił obwinionego od kosztów postępowania.

Kasację od tego wyroku – prawomocnego z dniem 20 czerwca 2018 r. – wniósł na korzyść obwinionego Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok w zakresie orzeczenia o karze zarzucił mu: *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 43¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016 roku, poz. 487, ze zm.), polegające na wymierzeniu obwinionemu A. W. kary 1 miesiąca ograniczenia wolności, w sytuacji gdy popełnienie powyższego wykroczenia zagrożone jest wyłącznie sankcją w postaci kary grzywny”*.

Podnosząc tak ujęty zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona na korzyść obwinionego skutkować musiała uchyleniem zaskarżonego wyroku w całości i uniewinnieniem obwinionego od zarzucanego mu czynu. Takie rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. i było skutkiem ustalenia, że czyn zarzucony i następnie, w tej samej formule, przypisany obwinionemu, nie zawiera znamion przedmiotowych wykroczenia opisanego w art. 43¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. 2019, poz. 2277 – dalej jako u. w.t. i p.a. lub ustawa). Stosownie do treści wskazanego powyżej przepisu, sankcji karnej

w postaci grzywny podlega ten, *kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 14 ust. 1 i 2a-6 albo nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnej sprzedaży, albo spożywa napoje alkoholowe przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania*. Zatem, spożywanie napojów alkoholowych jest wykroczeniem tylko wtedy, gdy odbywa się wbrew zakazom wskazanym w art. 14 ust. 1 i 2a - 6 u.w. t. i p.a. Tymczasem w opisie czynu przypisanego obwinionemu ustalono, że spożywał on piwo w K. na ulicy R. [...] na ławce. W art. 14 ust. 1 tej ustawy wyraźnie wskazano miejsca, w których spożywanie napojów alkoholowych jest zakazane (na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich [pkt 1], na terenie zakładów pracy oraz miejsc zbiorowego żywienia pracowników [pkt 2], w miejscach i czasie masowych zgromadzeń [pkt 3], w środkach i obiektach transportu publicznego, z określonymi wyjątkami [pkt 4], w obiektach zajmowanych przez organy wojskowe i spraw wewnętrznych, jak również w rejonie obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostek wojskowych [pkt 6 – pkt został uchylony]. Opis czynu zarzucanego nie zawiera więc określenia miejsca wymienionego w art. 14 ust. 1 u.w.t. i p.a. Z kolei, w art. 14 ust. 2a u.w.t. i p.a. znajduje się zapis, że *„zabrania się spożywania napojów alkoholowych w miejscu publicznym, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do ich spożycia na miejscu, w punktach sprzedaży tych napojów”*, przy czym stosownie do regulacji w art. 14 ust. 2b rada gminy, w formie uchwały, może wprowadzić wyjątek od tego zakazu. Nadmienić od razu trzeba, że zapisy zawarte w art. 14 ust. 3-4 tej ustawy nie dotyczą spożywania piwa, zaś kolejny ustęp tego przepisu dotyczy szczególnych miejsc (imprezy masowe i sportowe) oraz określonej kategorii napojów alkoholowych (powyżej 4,5 promila). W art. 14 ust. 6 u.w.t. i p.a. znajduje się z kolei upoważnienie dla rady gminy do wprowadzenia czasowego lub stałego zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych. Skoro zatem opis czynu nie zawierał określenia miejsca wskazanego w art. 14 ust. 1 u.w.t. i p.a., to aby zachowanie obwinionego stanowiło wykroczenie z art. 43¹ ust. 1 ustawy, stosownie do treści art. 1 § 1 k.w. i reguły *nullum crimen sine lege certa*, konieczne było, aby opis czynu uwzględniał regulację w art. 14 ust. 2a albo – w istocie – ust. 6 ustawy.

Celowe było więc ustalenie, że miejsce, w którym obwiniony spożywał alkohol w postaci piwa, było miejscem publicznym, nie przeznaczonym do jego spożycia na miejscu w punkcie sprzedaży, a jeśli ten warunek był spełniony (czyli miejsce spożycia piwa było miejscem publicznym), to ustalenia ponadto, czy, rada gminy nie wydała uchwały zezwalającej na spożywanie takich napojów na podstawie art. 14 ust. 2b u.w.t. i p.a. Jeżeli zaś miejsce, w którym piwo było przez obwinionego spożywane, nie miało charakteru miejsca publicznego, to warunkiem odpowiedzialności za wykroczenie z art. 43¹ ust. 1 ustawy było ustalenie, czy została na podstawie art. 14 ust. 6 ustawy podjęta uchwała rady gminy, w której treści miejsce takie zostało objęte zakazem spożywania napojów alkoholowych. Tymczasem, takich ustaleń w opisie czynu zarzucanego oraz przypisanego nie dokonano (zatem nie wiadomo jaki status ma miejsce wynikające z opisu), co zważywszy na kierunek kasacji uniemożliwia dokonywanie korekt w opisie czynu na dalszym etapie postępowania o wykroczenie (art. 443 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w.). W tej sytuacji opis czynu przypisanego obwinionemu nie zawiera kompletu znamion przedmiotowych wykroczenia z art. 43¹ ust. 1 u.w.t. i p.a., a to zaś skutkuje tym, że skazanie obwinionego za to wykroczenie jest oczywiście niesłuszne w rozumieniu art. 537 § 2 k.p.k., albowiem czyn zarzucony obwinionemu (i przypisany) nie wypełnia znamion czynu z art. 1 § 1 k.w. w zw. z art. 43¹ ust. 1 ustawy. Wprawdzie w kasacji Prokuratora Generalnego nie objęto zakresem zaskarżenia kasacją całego orzeczenia, a zarzut dotyczył li tylko orzeczonej kary, ale w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że Sąd Najwyższy może orzec poza zarzutami kasacji, jeżeli stwierdzi – niepodniesione w kasacji – takie rażące naruszenie prawa, z powodu którego zaskarżone orzeczenie jest jawnie sprzeczne z zasadami praworządnego i sprawiedliwego procesu karnego (wyrok z dnia 21 maja 1996 r., III KKN 2/96, OSNKW 1996, z. 9-10, poz. 52) lub zasadami odpowiedzialności karnej, zwłaszcza skazania za zachowanie, które nie wyczerpuje znamion przestępstwa (por. np. wyroki SN: z dnia 27 października 2006 r. III KK 299/06; z 9 października 2001 r., IV KKN 328/97, OSNKW 2002, z. 3–4, poz. 24; z 2 grudnia 2011 r., IV KK 202/11).

Aprobując takie stanowisko, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w całości i obwinionego uniewinnił od zarzucanego mu czynu, a kosztami

postępowania w sprawie o wykroczenie obciążył Skarb Państwa, stosownie do treści art. 119 § 2 pkt 1 k.p.s.w.

[aw]